★ Esperantopedia

Xuleta de gramàtica de l'esperanto

Totes les terminacions, pronoms, correlatius, afixos i regles de la gramàtica de l'esperanto en taules compactes.

Alfabet i pronunciació

L'alfabet té 28 lletres, cadascuna amb un sol so, i cap és muda: a b c ĉ d e f g ĝ h ĥ i j ĵ k l m n o p r s ŝ t u ŭ v z. Les lletres q, w, x i y no en formen part.

Lletra	AFI	Sona com
a e i o u	[a e i o u]	vocals netes, sense diftong ni vocal neutra: cada vocal sona igual, també en síl·laba àtona
c	[ts]	*ts* de *tsar*
ĉ	[tʃ]	*tx* de *cotxe*
g	[g]	*g* de *gat*, mai com la de *gent*
ĝ	[dʒ]	*tg* de *metge* o *tj* de *platja*
ĥ	[x]	*j* castellana de *jamón*, *ch* alemanya de *Bach*
h	[h]	aspirada, com en anglès *home*; no és muda com en català
j	[j]	*i* de *iogurt*
ĵ	[ʒ]	*j* de *jove*
ŝ	[ʃ]	*x* de *caixa*
ŭ	[w]	*u* d'*aigua* o de *causa*
r	[r]	vibrant, com en *cara* o *carro*

L'accent cau a la penúltima síl·laba: *fa-mi-LI-o* «família», *es-pe-RAN-to*. Les lletres j i ŭ no són vocals, de manera que *aj*, *ej*, *oj*, *uj*, *aŭ*, *eŭ* formen una sola síl·laba: *ho-DI-aŭ* «avui».

No tens ĉ, ĝ, ŝ al teclat? Escriu el sistema x (*cx*, *gx*, *sx*, *hx*, *jx*, *ux*). El sistema h del Fundamento és *ch*, *gh*, *sh*, *hh*, *jh*, *u*.

Terminacions

Terminació	Funció	Exemple	Traducció
-o	nom	*libro*	«llibre»
-a	adjectiu	*nova libro*	«llibre nou»
-e	adverbi	*bone*	«bé»
-j	plural	*libroj*	«llibres»
-n	objecte, direcció, temps, mesura	*Mi legas libron.*	«Llegeixo un llibre.»
-i	infinitiu	*legi*	«llegir»
-as	present	*mi legas*	«llegeixo, estic llegint»
-is	passat	*mi legis*	«vaig llegir, he llegit»
-os	futur	*mi legos*	«llegiré»
-us	condicional	*mi legus*	«llegiria»
-u	ordre, desig	*legu!*	«llegeix!»

Ordre: terminació de classe, després -j i després -n. Els adjectius copien el -j i el -n del seu nom: *novajn librojn* «llibres nous» (com a objecte).

Comparació: *pli granda ol* «més gran que», *la plej granda* «el més gran», *malpli* «menys», *tiel granda kiel* «tan gran com».

Pronoms personals i possessius

Pronom	Significat	Objecte (-n)	Possessiu (-a)
mi	jo	*min*	*mia* «meu»
vi	tu, vosaltres (i vostè)	*vin*	*via* «teu, vostre»
li	ell	*lin*	*lia* «seu (d'ell)»
ŝi	ella	*ŝin*	*ŝia* «seu (d'ella)»
ĝi	allò (cosa, animal, nadó)	*ĝin*	*ĝia* «seu (d'allò)»
ni	nosaltres	*nin*	*nia* «nostre»
ili	ells, elles	*ilin*	*ilia* «seu (d'ells)»
oni	hom, la gent	*onin* (rar)	*onia* «d'hom»
si	si mateix, si mateixa, si mateixos	*sin*	*sia* «propi»

Els possessius són adjectius: *miaj libroj*, *mian libron*. Amb *la* poden anar sols: *la mia* «el meu».

Si i *sia* remeten al subjecte de la seva oració, només en tercera persona: *Li lavas sin* «Es renta (ell mateix)», *Li lavas lin* «El renta (un altre home)».

Correlatius: les 45 paraules de taula

Cinc inicis units a nou finals donen 45 paraules. Llegeix cadascuna com a inici més final: *neni-* + *-am* = *neniam* «mai».

Final	ki- (pregunta)	ti- (allò)	i- (algun)	ĉi- (tot)	neni- (cap)
-o cosa	**kio** què	**tio** allò	**io** alguna cosa	**ĉio** tot	**nenio** res
-u persona, un entre molts	**kiu** qui, quin	**tiu** aquell	**iu** algú	**ĉiu** tothom, cada	**neniu** ningú
-a classe	**kia** quin tipus de	**tia** tal	**ia** algun tipus de	**ĉia** tota mena de	**nenia** cap mena de
-e lloc	**kie** on	**tie** allà	**ie** en algun lloc	**ĉie** a tot arreu	**nenie** enlloc
-el manera	**kiel** com	**tiel** així	**iel** d'alguna manera	**ĉiel** de totes les maneres	**neniel** de cap manera
-am temps	**kiam** quan	**tiam** aleshores	**iam** alguna vegada	**ĉiam** sempre	**neniam** mai
-om quantitat	**kiom** quant	**tiom** tant	**iom** una mica	**ĉiom** tot	**neniom** gens
-al causa	**kial** per què	**tial** per això	**ial** per alguna raó	**ĉial** per totes les raons	**nenial** per cap raó
-es possessió	**kies** de qui	**ties** d'aquell	**ies** d'algú	**ĉies** de tothom	**nenies** de ningú

-j i -n: les paraules en -u i -a porten tots dos (*kiujn*, *tian*), les paraules en -o porten -n (*kion*), les paraules en -e porten -n només per a la direcció (*kien*), i les altres no canvien mai.

Es pot imprimir, copiar i compartir lliurement amb llicència CC BY-SA 4.0. · Actualitzat: 8 de novembre del 2026

Formació de paraules

Una paraula és (prefix) + arrel + (sufix) + terminació: *mal·san·ul·ej·o* «hospital» (contrari + sa + persona + lloc + nom). En els mots compostos la paraula principal va al final: *vapor·ŝip·o* «vapor» és una mena de vaixell. Tot afix és també una arrel: *ejo* «lloc», *ilo* «eina».

Prefixos oficials

Prefix	Significat	Exemple
bo-	polític (parentiu per matrimoni)	*bopatro* «sogre»
ĉef-	principal	*ĉefurbo* «capital»
dis-	dispersió	*disdoni* «repartir»
ek-	inici, acció sobtada	*ekdormi* «adormir-se»
eks-	antic	*eksedzo* «exmarit»
ge-	tots dos sexes	*gepatroj* «pares (pare i mare)»
mal-	contrari exacte	*malbona* «dolent»
mis-	erròniament	*miskompreni* «entendre malament»
pra-	primitiu; una generació més enllà	*praavo* «besavi»
re-	de nou; enrere	*relegi* «rellegir»

Sufixos oficials

Sufix	Significat	Exemple
-aĉ-	menyspreu	*domaĉo* «barraca»
-ad-	acció durativa o repetida	*legadi* «llegir contínuament»
-aĵ-	cosa concreta	*trinkaĵo* «beguda»
-an-	membre, habitant	*klubano* «soci d'un club»
-ar-	col·lecció	*vortaro* «diccionari»
-ĉj-	hipocorístic masculí	*Joĉjo* «Joanet»
-ebl-	que es pot fer	*manĝebla* «comestible»
-ec-	qualitat	*beleco* «bellesa»
-eg-	més gran, més fort	*domego* «casa gran, casalot»
-ej-	lloc per a	*lernejo* «escola»

Sufix	Significat	Exemple
-em-	tendència	*timema* «tímid»
-end-	que s'ha de fer	*pagenda* «que cal pagar»
-er-	una unitat d'un conjunt	*monero* «moneda»
-estr-	cap, dirigent	*urbestro* «alcalde»
-et-	més petit, més feble	*dometo* «caseta»
-id-	descendent	*katido* «gatet»
-ig-	fer, causar	*purigi* «netejar»
-iĝ-	esdevenir	*ruĝiĝi* «envermellir-se»
-il-	eina	*tranĉilo* «ganivet»
-in-	femení	*patrino* «mare»
-ind-	digne de	*leginda* «que val la pena llegir»
-ing-	suport, receptacle	*kandelingo* «canelobre»
-ism-	doctrina, sistema	*komunismo* «comunisme»
-ist-	professional, adepte	*instruisto* «mestre»
-nj-	hipocorístic femení	*panjo* «mamà»
-obl-	múltiple	*duobla* «doble»
-on-	fracció	*duono* «meitat»
-op-	grup	*duope* «de dos en dos»
-uj-	recipient	*sukerujo* «sucrera»
-ul-	persona amb una qualitat	*riĉulo* «persona rica»
-um-	sense sentit fix	*plenumi* «complir»

Numerals

Hi ha tretze paraules bàsiques, que no porten *-j* ni *-n* (excepte *unu* amb el sentit d'«alguns»: *unuj … aliaj*): *nul* 0, *unu* 1, *du* 2, *tri* 3, *kvar* 4, *kvin* 5, *ses* 6, *sep* 7, *ok* 8, *naŭ* 9, *dek* 10, *cent* 100, *mil* 1.000. Els números escrits junts es multipliquen, els escrits separats se sumen.

Número	Esperanto	Lògica
12	*dek du*	10 + 2
20	*dudek*	2 × 10
23	*dudek tri*	2 × 10 + 3
1987	*mil naŭcent okdek sep*	1.000 + 9 × 100 + 8 × 10 + 7
2000	*du mil*	els milers van separats
1.000.000	*unu miliono*	és un nom; *miliardo* és 10^9

Forma	Significat	Exemple
-a	ordinal	*unua* «primer», *tria* «tercer», *dudek-unua* «vint-i-unè»
-e	adverbi	*unue* «primer, en primer lloc»
-obl-	múltiple	*duobla* «doble»
-on-	fracció	*duono* «meitat», *kvarono* «quart»
-op-	grup	*duope* «de dos en dos»
po	cada	*po tri* «tres per cap»
foje	vegades	*dufoje* «dues vegades»

La marca decimal és la coma: 3,5 és *tri komo kvin*.

Les 16 regles en una frase cadascuna

Les 16 regles del *Fundamento* (1905) són el nucli oficial de la gramàtica.

1. **Article.** Només existeix el definit *la*; no hi ha article indefinit.
2. **Noms.** Acaben en *-o*, porten *-j* al plural i *-n* a l'objecte; les preposicions substitueixen els altres casos.
3. **Adjectius.** Acaben en *-a*, concorden amb el seu nom i es comparen amb *pli*, *plej*, *ol*.
4. **Numerals.** Els números bàsics no canvien mai; els altres es construeixen amb *-a*, *-obl-*, *-on-*, *-op-* i *po*.
5. **Pronoms.** *Mi*, *vi*, *li*, *ŝi*, *ĝi*, *si*, *ni*, *ili*, *oni*; *-a* dona els possessius, *-n* l'objecte.
6. **Verbs.** No canvien mai segons la persona ni el nombre: *-as*, *-is*, *-os*, *-us*, *-u*, *-i*, sis participis, passiva amb *esti*.
7. **Adverbis.** Acaben en *-e* i es comparen com els adjectius.
8. **Preposicions.** Porten la forma bàsica del nom.
9. **Lectura.** Cada paraula es llegeix tal com s'escriu.
10. **Accent.** Cau a la penúltima síl·laba.
11. **Mots compostos.** S'uneixen les arrels; la paraula principal va al final.
12. **Negació.** N'hi ha prou amb una sola paraula negativa per oració.
13. **Direcció.** *-n* indica moviment cap a un lloc: *kie – kien*.
14. **Je.** Quan cap preposició no encaixa, fes servir *je*, que no té cap sentit propi.
15. **Paraules estrangeres.** Les paraules internacionals conserven una sola forma amb ortografia de l'esperanto, i les paraules emparentades es formen amb terminacions de l'esperanto.
16. **Apòstrof.** Es poden ometre l'*-o* final i l'*-a* de *la*: *de l' mondo*.

Es pot imprimir, copiar i compartir lliurement amb llicència CC BY-SA 4.0. · Actualitzat: 8 de novembre del 2026